

Ungdom tar ansvar för framtiden

Ungdom från alla världsdelar har inför det nya året och årtiondet tagit initiativet till en samling den 5—17 augusti 1980 inom ramen för sommarens världskonferens för moralisk upprustning i Caux i Schweiz. Temat är "vårt ansvar och vår uppgift för framtiden" och syftet är att "finna en ny grundinställning i vårt tänkande och handlande". I linje med detta initiativ och som en förberedelse för sommarens samling i Caux inbjuder ett antal svenska ungdomar till en nordisk samling på Karlskoga folkhögskola under den kommande påskhelgen. Texterna till de båda inbjudningarna återges i utdrag här nedan.

Sommar i Caux

□ I OLIKA LÄNDER och världsdelar har grupper av ungdomar börjat arbeta med att förbereda olika sektioner vid sommarens konferens i Caux. De kommer att presentera teman som har särskild aktualitet i deras situation och som kan ge upphov till nya tanke-mönster. De kommer också att introducera deltagarna i sina egna kultur-traditioner och sin egen livsinställning och på det sättet bidra till ömsesidig förståelse och världsperspektiv.

Den inbjudande internationella ungdomsgruppen redovisar i en folder på engelska, tyska och franska några syn-ter på den aktuella världssituationen som man mött på olika håll i ungdomsvärlden:

- Frukta för att förlora allt gör att många människor inte vågar tänka på idén.
- Några lever bara för dagen och hopas att klara sig så länge det går.
- Andra försöker ärligt att gå tillrätta med följderna av vårt felaktiga sätt att leva, men går inte till roten av problemen.
- Andra söker trygghet i akademiska studier, i ett bra jobb eller i mänskliga relationer.

Ny Värld tackar alla läsare som betalt prenumeration för 1980. Och påminner dem, som inte gjort det, att snarast sända in 35 kr till Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Postgiro 70 98 70 - 0.

Förhoppningar att maktbalansen till sist skall förskjutas till egen fördel leder till att:

- Många tror att tiden arbetar för dem och att en ny och rättvis världsordning är ofrånkomlig.
- Andra ser i den nuvarande utvecklingen en chans att vinna mer för sig själva.
- Andra menar att de nu kan skaffa sig den utbildning och kunnighet som krävs för den egna nationens behov och som kan medverka till att nationerna blir oberoende.

Påsk i Karlskoga

"Påskan har en gång varit en vändpunkt. Den här påskan kan bli en vändpunkt för oss."

Det är grundtanken med en nordisk samling till påsk, 3—7 april 1980, som ett antal ungdomar från Sverige har tagit initiativ till.

"Vi har nått en vändpunkt för vårt tänkande och handlande. Tron på obegränsad tillväxt har skakats av 70-talets ekonomiska kriser. Naturens bärformåga belastas till det yttersta. Många människors längtan efter en målsättning i tillvaron är lika obesvarad som basbehoven hos världens fattiga miljoner."

Med denna analys riktar sig konferensen, som skall hållas på Karlskoga Folkhögskola, främst till studerande och förvärvsarbetande som vill enga-

Men vad vi än känner inför framtiden måste vi alla erkänna vissa allmänna fakta:

- Det finns ett trängande behov av nytt tänkande och nya initiativ.
- Vi måste redan i dag rätta vårt sätt att leva efter kraven i morgondagens värld.
- Fienden finns inte i en viss ras, klass eller ideologi, utan i oss själva. Det beror på var och en av oss om förvandlingens frö skall utvecklas eller dö.

Forts. sid. 7

En annan livsstil

gera sig för framtiden. Det efterlyses någonting nytt.

"Vi behöver orientera oss på nytt och lära oss leva på ett sätt som passar ihop med naturens förutsättningar och skapelsens ordning." "Är vi beredda att ändra vår livsstil?"

Man vill inte enbart hålla sig på det teoretiska planet. I arbetsgrupper och seminarier skall man diskutera erfarenheter från olika samhällsområden och fundera på hur man kan leva där man står.

"Rätt och fel är inte beroende av vad som är politiskt och ekonomiskt gångbart."

Det krävs civilkurage och konsekvens för att ta itu med missförhållanden i vår närmaste omgivning. Det är

Forts. sid. 7

Se människan bakom röstsedeln

□ EN TRAPPA NED, dörren till höger. Det är källarvåningen i hörnhuset på gården. Hans, som mötte mig vid stationen, har nyckeln. För mig är det första gången och han presenterar mig för de andra. "Han är en av oss."

Vi sitter kring det runda bordet som står mitt i rummet. På bordet ligger en hög med papper och tidningsklipp, jag fäster min blick vid en lista på alla personer som bor i kvarteret. En del namn har ett svart kors framför, andra en röd stjärna. Ett fåtal namn är ommarkerade. Det är alltså här vi skall vara.

Det var två dagar sedan jag träffade Hans på tåget. Han är i femtioårsåldern och har en ledande befattning i industrin. Egentligen tillhör han en grupp människor som jag i vanliga fall inte skulle upptäcka några större gemensamheter med. Trots det så började vi prata. Först om läget i Iran — jag minns inte varför. När vi sedan kom in på oljan och västvärldens beroende blev det uppenbart att frågan skulle bli oundviklig. Så nära folkomröstningen är det kanske inte så konstigt. Tidningarna är ju fulla av debattinlägg och så kommer det upp i nästan alla samtal. Kärnkraft.

Innan jag hann sortera mina argument för att bemöta en industriman märkte jag att han hade uppmärksammat märket på min rock. Det var tydligen nyckeln till hans förhållande. Snart var vi goda vänner, och utbytte inte bara information utan också adresser. Strax efter Södertälje frågade han om jag inte ville komma till en studiecirkel han var med i. Och så skildes våra vägar i Stockholm.

Det måste vara någonting särskilt med detta. Folk är mera öppna nu än vad de var förr. Jeans eller kostym, student eller direktör, skillnader som verkade överkomliga tycks nu kunna överbryggas mellan Göteborg och Stockholm på tåget. Även i politiken hör man centern argumentera med vpk, och SAF och LO stödjer varandra efter årtionden av konflikt. Det ligger något märkligt dolt i denna fråga. En nästan otrolig förmåga att ena, bara man röstar lika.

Där satt jag nu med min nye vän och det var inte en vanlig studiecirkel, det var en ganska bestämd nejcirkel. (Kanske det är vanligt.)

Man tittade på alla artiklar som hade kommit i veckans tidningar och sen försökte man sortera ut alla argument. Där på bordet låg hela den polemik som olika sidor kastar emot var-

andra och när reaktionerna bröt loss så höll de sig på samma nivå.

"Hur kan man skriva så, är det överhuvudtaget människor som skriver detta, pengar och maktthunger" osv. Snart är människan som skrev orden glömd och det som kvarstår är en tillväxtnarkoman eller en plutoniumfanatiker. Här sparas inte på hårda ord, det gäller ju framtiden. Den som röstar ja har förlorat sitt människovärde, sålt sin själ och frihet, rent ut sagt förlorat sitt existensberättigande.

Det räcker inte med skribenter, här på vår gård finns det fiender. Och så får familjen Larsson på andra sidan gården ett svart kors framför sitt namn på listan, ty fru Larsson var ja-röstare.

Jag var upprörd och ledsen när jag gick därifrån. Men också undrande. Dessa människor vill ju sprida sin idé. De hade ju tagit initiativ. Jag skulle inte skriva allt det här om jag inte själv tänkte rösta nej.

Hur ser ja-sidans möten ut? Det finns nog en skillnad, men jag har hört frågor som: "Du vill kanske bo i en grotta. Vi vill inte tillbaka till stenåldern."

Dagen efter omröstningen måste vi senast upptäcka att vi alla är människor. Med eller utan kärnreaktorer kommer vi att tillbringa framtiden tillsammans. Hur ser vi på en människa som tänker annorlunda?

Har denna debatt uppenbarat en tendens hos var och en av oss att solidarisera sig med liktänkande för att förnedra dem som tänker annorlunda?

Vi skulle komma ihåg att det är nästan hälften av Sveriges befolkning som kommer att rösta annorlunda. Om vi ser människan bakom röstsedeln kan vi älska henne redan nu. Det är nog viktigare än att vinna hennes röst för det ena eller andra alternativet.

Maks

Nobelfester i kontrast

□ MODER TERESA från Calcutta har fått Nobels fredspris. Kan man tänka sig en mer värdig pristagare?

Ingen kan ju undgå att beundra hennes och hennes medarbetares uppoffrande arbete för de fattigaste bland de fattiga i världen.

Och ändå kan man tycka att det är som en droppe i havet, en välgörenhet som egentligen inte ändrar på orsakerna till fattigdomen. Det är som plåster på ett infekterat sår där man skyler över utan att bota infektionen.

De som resonerar så har naturligtvis rätt och ändå är det inte hela sanningen. Varje insats för det goda behövs och bidrar till det hela och kan också bli ett exempel för andra.

Är inte Moder Teresa en föregångare inför 80-talet, som vill få oss att ta på allvar de fattigas situation i världen? Skulle inte 80-talet kunna bli det årtionde då pendeln svängde och det blev jämlikhet mellan de fattiga och rika i världen istället för att klyftorna fortsatte att öka?

Vad händer om pendeln inte svänger? Det blir ju ett hot även mot oss.

Och ändå är det säkert inte känslan av hot som är det viktigaste motivet till att vilja få en ändring till stånd.

När man ser Moder Teresa och hör henne tala i verkligheten, så slås man av vitaliteten och livsglädjen i ögonen trots de 69 åren. Hon ser glad och tillfredställd ut och ser ut som om hon faktiskt hade roligt. I sitt självutgivan-

de liv får hon själv något dyrbart tillbaka, något som vi till stor del förlorat.

Det är kanske det som vi har att vinna på att vi tänker om. Vi är ett litet land i världen, men precis som Moder Teresa kan vi vara en spjutspets och föregångare och sätta exempel för andra.

I det ljuset framstod de två nobelfesterna i Stockholm och Oslo i bjärt kontrast. De 30 000 kronorna middagen till Moder Teresas ära le ha kostat kunde användas till en middag för 10—15 000 behövande människor i Indien istället för 135 människor i Oslo, som redan hade övernog, och då ville hon hellre ha pengarna med sig hem. I Stockholm gick enligt uppgift bara champagnen till maten på ungefär 40 000 kornor.

Moder Teresa lade in sin enmansprotest mot överflödet, men inte blev hon mindre respekterad för det utan tvärtom. Skulle inte den svenska Nobelkommittén också tänka om och bli föregångare inför 80-talet?

Det är inte en fråga om att vi inte skall kunna unna oss att ha roligt och festligt ibland. Men en sån lyx och överflöd kan inte längre vara i tiden utan ur tiden. Nobelpriset skulle inte förlora i aktning för att ceremonin blev mindre påkostad utan skulle säkert öka i aktning i stora delar av världen.

Ann-Kristin Särnbrink

Moder Teresas hemlighet

R. M. Lala, som under många år var redaktör för den indiska tidskriften *Himmat*, intervjuade nyligen Moder Teresa i Calcutta. I en artikel i *Himmat* "The secret of Mother Teresa" (*Moder Teresas hemlighet*) sammanfattar han sina intryck från intervjun och från studium av litteratur om Moder Teresa. Här följer ett utdrag.

NÄR JAG FRÅGADE vilka insom formade hennes liv svarade hon helt enkelt: "Föräldrarnas och evangeliernas kärlek."

Hennes kallelse kom en dag på taget till Darjeeling: "Jag hörde kallelset att lämna allt och följa Honom in i slummen för att tjäna Honom bland de fattigaste av de fattiga."

Malcolm Muggeridge sa en gång till henne: "Ni tvivlade aldrig på Guds kallelse. Men hur kan man veta vad som är ens kallelse?" Hon svarade: "Djupt nere i hjärtat vet vi precis vad vår kallelse är — om vi är ödmjuka och uppriktiga. Gud kan inte svika oss. Han skapade oss för att älska och bli älskade. Han skapade oss för djupare ting. Det finns en hand någonstans, ett syfte, bakom ens tillvaro."

"Vi hjälper de fattiga att dö med Gud", säger hon. "Vi hjälper dem att be Gud om förlåtelse. Det är någonting mellan dem och Gud. Ingen annan har rätt att blanda sig i den saken. Vi bara hjälper dem att sluta fred med Gud. Vi hjälper dem så att de kan dö i enlighet med det som står skrivet i deras heliga bok, vare sig de är hinduer, muslimer, buddister, katoliker, protestanter eller något annat."

Att bevara livet

Moder Teresa har en öppen dörr för barnen, det må vara hopplösa fall från sjukhus eller fängelser eller nyfödda som kvider i en soptunna. För henne är abort inte bara mord. Det är att en man eller kvinna sätter sig i Guds ställe och bestämmer om ett liv skall få överleva. Moder Teresa: "Vår väg är att bevara livet, Kristi liv i barnet."

Ofta citerar hon orden i Bibeln: "Jag var hungrig och ni gav mig mat, naken och ni klädde mig, sjuk och ni besökte mig, husvill och ni gav mig härbärge . . . Vad ni gjort mot en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig." Detta är motivet för

hennes arbete. "Älskade sjuklingar", bad hon en gång, "ni är mig dubbelt kära. Ni personifierar Kristus. Vilket privilegium det är att få sköta om er."

Jag påpekade att man kunde invända att hon tar itu med fattigdomens symptom, men inte med roten som är den självskhet och grymhet som är upphovet till fattigdom. Hon svarade utan ett ögonblicks tvekan: "Fattigdomen är inte skapad av Gud utan av människor. Just därför blev Jesus människa, för att han skulle uppleva den. Men för dem som gett sina liv (till detta arbete) är fattigdomen glädje och frihet. Om man talar om grymhet, fördömer man andra och medan man gör det kanske någon som behöver hjälp dör inom de närmaste två timmarna. Om man dömer människor har man inte tid att älska dem." För en journalist som lärt sig att döma och att skriva är det starka ord som genljudit i mina öron ända sen jag intervjuade henne.

Andra värdenormer

Jag började ana att bakom denna handlingskraftiga kvinna finns ett helt system av värderingar som skulle kunna bli strukturen för en ny civilisation. Hennes värderingsnormer är totalt olika världens. Men ändå faller de mäktiga och rika för henne därför att hon symboliserar det inre liv som vi alla hungrar efter. Medan filosoferna i bästa fall skriver böcker, har hon samlat och tränat en aktionsstyrka av människor. De omspannar hela världen och de omsätter med glädje hennes tro i handling — och betalar själva ett högt pris för det.

Hon har tänkt djupt om livet och döden. I motsats till många andra finns det inte i hennes värderingssystem någon klyfta mellan ord och handling. De hänger ihop. Hennes kraft kommer från en integrerad personlighet.

Om hon angriper aborterna, nöjer hon sig inte med att bara beskriva abort som en "fruktansvärd synd". Hon går till en soptunna, tar hand om ett foster och kämpar för att det skall överleva.

Om hennes kallelse är att tjäna "de fattigaste bland de fattiga", älskar hon ändå de rika i västländerna lika mycket. Jag kunde se det i hennes ögon när hon talade med turisterna från

Europa. Om de fattiga känner sig önskad, är det likadant med de rika. Ensamheten hos människorna i de rika länderna griper henne lika djupt som de döendes ensamhet på gatorna i Calcutta.

För henne existerar materiella ägodelar bara för ett enda syfte: att mildra lidande och föra människorna närmare Gud.

Resultat av bön

För henne är den största sjukdomen i världen att känna sig önskad. Det största onda är bristen på kärlek och omsorg och den fruktansvärda likgiltigheten mot ens nästa. "Kärlek börjar i hemmet", säger hon. "Familjer som bor tillsammans håller ihop. Om man inte håller ihop kan man inte älska varandra. Och om man inte älskar varandra kan man inte älska någon annan heller." Familjens sammanbrott i västländerna bekymrar henne djupt. "Sann kärlek gör ont", säger hon. "Det måste vara smärtsamt att älska somliga människor. Man kanske måste dö för dem."

Moder Teresa bekymrar sig inte. "Det är inte min sak att tänka på mig själv. Det är min sak att tänka på Gud. Det är Guds sak att tänka på mig."

"Jag skulle inte kunna hålla ut en enda dag utan att gå till mässan och ta tid för bön och meditation. Vårt arbete är resultatet av bön. Ju mer vi tar emot i tyst bön, desto mera kan vi ge i vårt aktiva liv."

Moder Teresas favoritord är "vacker". När en journalist träffar henne ber hon honom att "göra något vackert för Gud" genom att skriva. Hon har en vision för varenda människa. För henne är livets mening att göra någonting vackert för Gud. Att skapa skönhet ur fruktansvärt mänskligt elände är hennes uppgift.

När jag frågade henne om hon trodde hennes arbete skulle fortsätta när hon en gång är borta svarade hon med en uttrycksfull nickning: "Javisst — om Han finner någon ännu mera hjälplös än mig kommer Han att fortsätta."

— z —

*

Krig mot små liv

Miljoner önskade barn i dagens värld dödas innan de fötts. De förvägras det liv Gud bestämt för dem. Abort är krig, mot små liv som hindras från att komma till Kristus.

Att leva sitt liv som önskad bland sina medmänniskor och utan kärlek från någon, det är tyngre att bära än både spetälska och tuberkulos.

Moder Teresa

Den inre kompassen

□ DEN DUBBLA TITELN på minnesboken av och om Sven Fraenki — *Den inre kompassen — Livserfarenheter* — anger ett oupplösligt sammanhang. Berättelsen om hur han blev medveten om den inre kompassen och anförtrorde sitt liv åt dess dagliga vägledning har blivit inte bara en innehållsrik personlig livshistoria och en intressant samtidsbelysning. Den ger också läsaren en inbjudan och utmaning att själv göra det experiment i livsorientering som ledde Sven Fraenki in i hans kallelse och som gjorde att han kom att betyda så mycket för så många, som lärare och medmänniska.

I det inledande kapitlet "Studentår i Lund" berättar han om hur han första gången ställdes i en livssituation där den inre kompassens vägledning manade honom att ta ett steg som krävde självövervinnelse och moraliskt mod, men som också frigjorde honom från den människofrukta och de kontaktsvårigheter som överskuggade hans skoltid.

Denna första upplevelse, på hösten 1925, av inre vägledning till personlighetsutveckling kom dock att under flera år framstå och förblekna som en mera tillfällig erfarenhet. Men när han åtta år senare som nybliven lärare i Örebro råkade få ögonen på en artikel i "Församlingsbladet" blev han återigen, och nu på ett avgörande sätt, medveten om att den inre kompassen gav utslag och anvisade "en väg som han länge hade letat efter". Artikeln hade rubriken "Oxfordgrupprörelsen och dess budskap".

"Den här artikeln visade mig att det fanns människor, unga akademiker som jag, som praktiskt hade förverkligat vad jag då och egentligen hela mitt liv hade drömt om — en riktlinje för det personliga livet och samtidigt en skapande plan för mänskligheten. Jag anade att jag här skulle finna hjälp att reda ut mycket som var tilltrasslat i mitt liv och att bringa de möjligheter jag kände inom mig till rikare utveckling och till gagn för andra.

Jag förstod t ex att det var i stillheten inför en högre auktoritet som den nödvändiga inspirationen och kraften till en sådan livsföring låg, och min första åtgärd blev därför att varje morgon stiga upp tidigare än förut och sätta undan en bestämd tid för inre samling och lyssnande till 'den inre rösten', som mahatma Gandhi kallade denna inre vägledning. Den vanan har jag sedan vidmakthållit under de mest skiftande förhållanden."

Den inre kompassen ledde Sven Fraenki till Oxford sommaren 1934. Där, i den nya väckelsens kraftcentrum, fattade han sitt livsavgörande beslut, på knä i ett litet kapell: "Gud, jag lämnar mig i din hand, led mig i fortsättningen."

Det var på hösten samma år som Norden på allvar drogs in i Oxfordgrupprörelsen som fick stark anslutning i lärarkretsar. Kapitlen "Med Oxfordgruppen i Sverige och i Norge" och "Lärarkonferensen i Ljungkile 1939" ger inblickar i den andliga och moraliska väckelse som under senare hälften av 30-talet och under krigsåren hade väsentlig betydelse för motståndsrörelserna i Norge och Danmark och för beredskapsandan i Sverige, men som hittills blivit alltför litet dokumenterad.

Sven Fraenki: **Den inre kompassen — Livserfarenheter**. 112 sidor med illustrationer. Pris 28 kr plus 2 kr porto.

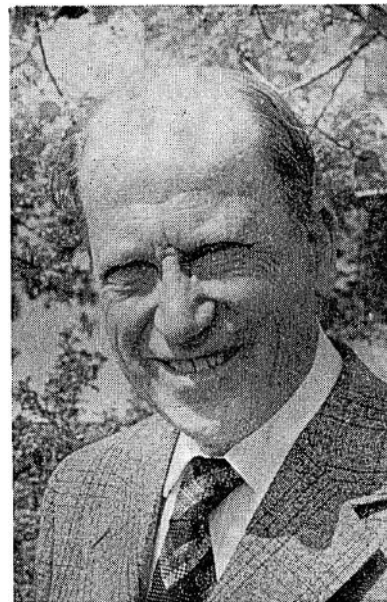
Rekvireras från Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Postgiro 70 98 70 - 0.

När Oxfordgruppens internationella kärna omedelbart efter krigsslutet återsamlades kring Frank Buchman på Mackinac Island i USA hörde Sven och Rakel Fraenki till de första deltagarna från Norden. Skildringen av den äventyrliga överresan genom minsvapta och stormiga vatten och av samlivet i den återförenade internationella storfamiljen hör till bokens höjdpunkter. Kraftsamlingen på Mackinac Island blev framför allt en mobilisering för de följande årens insatser i återuppbyggnaden av ett Europa i ruiner, hat och bitterhet.

"Efter hemkomsten från Amerika började en ny fas av vår tliv. Våra vänner ville att vi skulle få tid att ge vidare vad vi lärt oss i Mackinac. Vi beslöt då att på heltid samarbeta med de människor som gått in i uppgiften att ge nytt hopp åt det krigshärjade Europa genom att föra in en andlig ström genom länderna.

Det betydde att vi måste begära avsked från våra adjunktstjänster och gå in i oavlönat arbete. Under 15 år levde vi på skiftande orter i Sverige, Tyskland, Schweiz, Finland, Frankrike, och träffade mängder av alla slags människor."

I kapitlet "Tre år i Ruhrområdet" ger Sven Fraenki färgstarka närbilder av människor och miljö, präglade av

Sven Fraenki

det hårda gruvarbetet och en ideologisk kamp där utgången kunde komma att avgöra om Västtyskland och Västeuropa skulle gå mot demokrati eller diktatur.

Bokens första avsnitt utgörs av de minnesanteckningar som Sven Fraenki efterlämnade vid sin bortgång i december 1977. Det andra avsnittet har rubriken "Sven Fraenki som lärare". Rakel Fraenki har här redigerat Svens historier och erfarenheter från skolan och redovisar genom citat hans syn på undervisning och fostran.

Efter femton års bortovaro från undervisningen återgick Sven 1960 till gymnasieskolan. "Det var naturligtvis en hel omvälvning att börja undervisa igen efter så långt uppehåll", skriver han själv i ett brev. Men efter några år konstaterar han att "för mig har de sista åren varit en stor glädje. Jag har trivts bra med det nya skolsystemet som lägger mer vikt vid elevernas förmåga till självständigt arbete, till att ta egna initiativ och till samarbete. Det gör hela skillnaden. En ny elevtyp har vuxit fram som är öppnare och friare."

Att Sven Fraenki både i 30-talets och 60-talets svenska skola lyckades vinna sina elevernas förtroende och positiva samverkan tyder på att han upptäckt en hemlighet som måste vara av största intresse i dagens skolsituation.

Om den hemligheten får läsaren veta en hel del genom "Den inre kompassen".

N. G. E.

Man kan överhuvudtaget inte ta itu med det skeva i världen om man inte ställt saker till rätta i sitt eget liv.

Samvetets ursprung är Gud. Därför reagerar ibland samvetet på ett annat sätt än vårt förstånd som påverkas av våra känslor.

Sven Fraenki

En dörr öppnad för Zimbabwe

Hugh Elliott har arbetat mer än trettio år i Afrika. Han har lärt känna situationen i Zimbabwe inifrån. I Nigeria var han statssekreterare både före och efter självständigheten. Etiopien och Kenya har han också lärt känna under längre vistelser. Hans bok "Zimbabwe — mörker och gryning" kom ut på svenska våren 1979. Elliott följde på nära håll Londonkonferensen om Zimbabwe. I en artikel i *New World News* behandlar han bakgrunden till Zimbabweavtalet i London. Vi citerar:

Det här är bara början. Svårigheterna framför oss är oerhörda. Men en dörr håller på att öppna sig. Och Gud har besvarat våra böner. De som lever utanför Zimbabwe kanske inte förstår att där har man bett dygnet runt. En mycket upptagen vit mor med två barn berättar i ett brev hur glad hon är att kunna vara med på sitt håll — genom att stiga upp halv ett på natten och tillbringa en timma på knä i till Gud om hans ledning för förhandlingarna i London.

Många faktorer har bidragit till ett genombrott. Förmedlare från Zimbabwe har med mod och ihärdighet arbetat bakom kulisserna och vädjat till ledarna för de olika fraktionerna att komma överens. Somliga av dem hade fått ny inspiration vid den internationella konferensen för moralisk upprustning i Caux, Schweiz. Ingen kan uppskatta hur mycket inflytande de och andra utövat. Så mycket är säkert att ledarna inte tillåtit glömma hur folket därhemma krävt fred och en chans att börja på nytt.

Beslutsamheten, den klara målsättningen och tålmodiga fastheten hos Lord Carrington och de brittiska förhandlingarna har varit en annan faktor. "Vi är ansvariga" har varit det nya temat. Runt om i Afrika har man uppmärksammat förändringens vind — och Storbritanniens vänner har glatt åt den. Det har ingenting att göra imperialistisk kontroll. Det är en beredskap att ta risker — och den brittiske guvernören måste ta stora risker — för att göra slut på ett krig som krävt 1000 människoliv i månaden förutom all annan förstörelse.

Frågan är nu om vi kommer att vara generösa i fortsättningen med omtanke, hjälp och teknisk assistans också i form av goda människor efter det att guvernören fullgjort sin uppgift och återvänt hem. Vår frestelse kommer att vara att lämna ett besvärligt problem bakom oss och vända oss inåt, mot våra hemmaproblem. Kunde erfarenheten från Zimbabwe vara en försynens skickelse — något som tvingar oss att se utåt och försöka lösa våra egna ekonomiska problem i

ett nytt perspektiv: den tredje världens behov?

Presidenterna Kaunda, Zambia, och Nyerere, Tanzania, har spelat en viktig och kanske avgörande roll. De har också fått stöd av premiärministrarna Manley i Jamaica och Fraser i Australien. Experterna fruktade att konferensen i Lusaka i augusti 1979 skulle spränga det brittiska samväldet. Men i stället kom man fram till ett tillvägagångssätt att lösa Zimbabweproblemet. Dessutom byggdes broar av förtroende mellan somliga konferensdeltagare. Så kunde t ex president Kaunda vid sitt besök i London tala med Mrs Thatcher som en vän. Det rapporteras att han före sin hemresa från London skrev en inträngande appell till henne: "För Guds skull och för fredens skull, Margaret, vädjar jag till dig att noga överväga dessa förslag." Lord Carrington lade fram förslagen för konferensen, och de bidrog till att den inte gick i baklås.

En dörr öppnar sig. Men ändå är faran och problemen mänskligt sett

överväldigande. Är det möjligt att de stridande parterna, båda obesegrade, kan skiljas åt så att vapenstilleståndet blir effektivt? Kan fria och rättvisa val hållas under en brittisk guvernör som inte har några militära maktmedel — bara militära observatörer — som stöd för sin moraliska auktoritet? Kan en ny regering tillsättas med utsikt att få regera landet i fred?

Sådant har sällan hänt i historien. Men Afrika är känt för att kunna överraska världen. Det finns tecken på att en moralisk kraft redan är verksam i Zimbabwe. Där finns män och kvinnor som satsar på en kampanj för nationell försoning genom förändring i människor, och på att träna den unga generationen till nytt ledarskap.

Mycket kommer att bero på den anda i vilken valen genomförs. En av mina sagesmän berättar att han i ett brev "tiggde och bad en partiledare att gå före med gott exempel på en ren, inte en smutsig, valkampanj". En annan man som arbetat på att bygga broar mellan de olika partierna har just avslutat översättningen av den afrikanska filmen *Frihet till shonaspråket*. Han hoppas att filmen skall kunna användas i Zimbabwe på samma sätt som den användes i Kenya just före valkampanjen vid oavhängigheten 1961.

"Nu har tiden kommit för ett under" heter det i ett julbudskap från Frank Buchman 1956. Han talade om Afrika som "den oväntade kraftkällan som ger världen alternativet till kaos". Afrika och världen väntar på att Zimbabwe nu skall ge det alternativet.

Marxism, humanism och kristendom

□ ZAMBIAS PRESIDENT Kenneth Kaunda är en av de äldre statsmännen i Afrika och kristen. Han tror att hans folk behöver en ideologi, en nationalfilosofi, vägledande principer och ett mål för sitt land. Han kallar det humanism. Det är ett ämne som han tagit upp i ett stort antal anföranden, vid partikonferenser och i föreläsningar. Kaunda har även skrivit en bok om humanismen. Kaundas humanism är en filosofi som ger kraften till en nationell ansträngning för att skapa ett samhälle med omsorg där tron på Gud är inkluderad, en kärlek till landet och den demokratiska socialism som har till målsättning att utrota fattigdomen och de rikas exploatering av de fattiga.

Under den senaste tiden har Kaunda konfronterats med enorma svårigheter — ekonomin (transporter av den för

Zambia livsviktiga kopparn), jordbruket (det stora behovet i landet av majs och gödningsämnen) och det höga pris han fått betala för sitt principiella ställningstagande gentemot södra Afrika. En del inflytelserika medlemmar av Kaundas parti, otåliga på grund av den långsamma tillväxttakten, har låtit förstå att vägen till humanism går genom "vetenskaplig socialism". Men ledande män inom alla de olika kyrkorna i Zambia har skickat ut en varning. Den trycktes i form av en helsida i *Times of Zambia* och *Zambian Daily Mail*. Uttalandet är undertecknat av de två ärkebiskoparna, alla biskoparna och kyrkliga ledare från baptister till katoliker. De har känt att det förekommer en avsevärd förvirring bland de troende som medvetet uppmanas att tro att marxism och kristendom

Forts. sid. 8

En outnyttjad energikälla

□ NÄR EN SOM FÖR många år sen lärt sig någonting om teologi och gammalgrekiska, men däremot ingenting om kilowatt, härdsmältor och slutlig förvaring, ger sig in i energidiskussionen, då är han verkligen ute på gungfly. Men samtidigt är väl energifrågan så viktig att *alla* bör dra sitt strå till stacken, också sådana som jag. Med risk för att man gör oförlåtliga misstag.

"Energikris" är egentligen en sammanställning av två grekiska ord: *energeia*, som betyder energi, och *krisis*, som betyder dom. Men i grekiskan, både den klassiska och den nytestamentliga, används *energeia* egentligen inte om hästkrafter, fast sådana fanns redan på den tiden, utan om *mänsklig* — och ibland gudomlig — energi.

Ordagrant översatt skulle "energikris" kunna betyda "domen över energin". Är detta bara en lek med ord? Nej, kanske ändå inte. Är det inte en dom över vårt sätt att tänka att ordet energi reducerats till att ha mer att göra med kilowattimmar än med människor?

Kanske skulle de gamla grekerna säga: varför har ni blivit sådana teknokrater — återigen ett fint grekiskt ord — att ni glömt den viktigaste energikällan? Och Paulus och andra nytestamentliga författare skulle nog tillägga att Guds kraft är källan också till mänsklig energi.

Största energikällan

Ordet *energeia* och dess härledningar förekommer ett trettiotal gånger i Nya testamentet, men översättes inte med "energi" utan med "kraft", "styrka" el dyl. När Paulus vill säga något viktigt blir han ofta ivrig och orden tornar upp sig ovanpå varandra. Så sker i Efesierbrevet 1: 19—20 som ordagrant kunde översättas "Guds styrkas krafts energi, med vilken han verkade i Kristus när han uppväckte honom från de döda". Det är alltså frågan om uppståndelsens energi.

Härifrån går Paulus vidare till Guds kraft som arbetar i människorna och ger dem energi. Och Jakob skriver (Jak. 5: 16b): "Mycket förmår en rättfärdig mans bön när den är energifyllt."

Allt detta kan nu tyckas vara luf-

tiga språkliga och teologiska funderingar, fjärran från kärnkraftverk, Harrisburgutredningar och arbetstillfällena. Men kanske det ändå finns ett sammanhang.

Den engelske journalisten Geoffrey Lean behandlar i sin bok "Rich world, poor world" energikrisen. Efter att i några omfångsrika kapitel ha behandlat olja, kärnkraft, kol, vind och solkraft kommer han fram till ett kapitel med rubriken "And people Power" — människokraft. Hans slutsats är att så mycken energi skulle kunna konserveras att vi får tid på oss att utveckla alternativa energikällor — men bara under *en* förutsättning: att vi kan "öppna upp den största, och mest försummade, av alla energikällor, nämligen viljan och fantasin hos bränslekonsumenterna".

Frågan människa-maskin

Samma idé återfinns på en affisch på danska järnvägsstationer. Under rubriken "Danmarks eneste energikilde" ser man en bild av två skolbarn. Affischen är utgiven av en lärarorganisation.

Både Lean och danskarna ger konkreta exempel på hur mänsklig vilja och fantasi skapar arbetstillfällena och reducerar energislöseri. I ett fall i Danmark som jag själv studerat gav återanvändning dubbelt så många arbetsplatser och sparade samtidigt den energi som nyproduktion skulle ha kostat. Men i det sammanhanget gjorde man en dyrköpt erfarenhet. Återanvändning som inte kombinerades med viljan att riskera något och använda sin fantasi och sitt sunda förnuft ledde bara till improduktiv och dyrbar byråkrati.

Mänsklig energi kan inte ersätta tekniska landvinningar. Men tekniken kan leda till katastrof om människorna som skall sköta den har andra normer än de högsta. Det är väl om något en läxa som vi lärt oss av Harrisburg. Om jag förstärker saken rätt, var reaktorn på det hela taget riktigt konstruerad, men de människor som skulle sköta den var dåligt förberedda på en katastrofsituation. Sv D citerar en svensk utvärdering av Harrisburgolyckan: "Frågan människa-maskin har tidigare varit ofullständigt beaktad . . .

Personalens utbildning och rekrytering är avgörande faktorer för kärnkraftens säkerhet."

För en tid sen anhölls 11 reaktorer vid ett kärnkraftverk i Oregon, USA, för narkotikabrott. Kraftverkets parkeringsplats var langarcentral. Nya Wermlands-Tidningen kommenterar: "Fälldin och andra kärnkraftskritiker har delvis rätt när de säger att kärnkraften ställer för stora krav på människornas ofelbarhet. Det är ett argument som man inte kan vifta bort."

Vår tid upplever en egendomlig kontrast. Komplicerade maskiner kräver absolut precision och höga normer som skärps mer och mer. Samtidigt sänks mer och mer de moraliska normerna för människornas samlevnad och sätt att umgås med naturen. För att ställa saken på sin spets: kärnkraft utan moraliska normer leder till katastrof. Kärnkraft som hanteras av människor med höga normer är kanske en användbar energikälla. Men hinner vi få fram sådana människor i tid? Kan man kräva att säkerhetsingenjörerna vid ett kärnkraftverk skall vara spiknyktra varje fredagskväll?

Men nog kan man drömma om — och med all energi arbeta för — att människans normer skall bringas i samklang med de samlevnadsregler som både naturen och den tekniska utvecklingen kräver. Om det skedde, skulle inte då enorma mängder energi inte bara kunna konserveras utan också lösas för verkligt produktiva ändamål?

Jag sammanfattar:

Mänsklig energi är i stor utsträckning outnyttjad, och det finns väldiga reserver. Det finns 16 milj. arbetslösa bara i OECD-länderna och 100-tals miljoner arbetslösa eller undersyssasatta i resten av världen. I Sverig har vi 70.000 arbetslösa, och varje år försvinner 30.000 människor innan de fötts, därför att det inte tycks finnas plats eller användning för dem. Med vårt teknokratiska tänkande har vi vant oss vid att betrakta alla dessa människor som problem. Men med ett tänkande som ställer människan i centrum kanske de är svaret på våra problem!

Hjärtats härdsmälta

Mänsklig energi är förnyelsebar. Människorna kan förnyas och på så sätt förmänskliga sin omgivning. På annan plats i denna tidning läser vi om Moder Teresa och hennes medarbetare som är manande exempel. De visar med sin omsorg att på den mänskliga energins område finns ett positivt alternativ till härdsmälta:

Dom över dom

— Jaså, har dom ändrat på buss-hållplatsen nu igen. Förstår dom inte att folk blir alldeles förvirrade av det här?

— Ja, åsså ska dom ge ut 35 miljoner på folkomröstningen. Det kunde dom väl ha gjort något bättre för.

— Nu har dom varit framme och snyckt vår kofångare på bilen! Antagligen har dom stulit en annan folkvagn och trimmar upp den så att dom inte blir fast.

Det finns ett *dom* som man säger en ton av berättigad förargelse, et och bitterhet. Det är *dom* som har gjort det. Varför har *dom* det? Vi börjar domdera. Magsyran stiger. Dom där dom ska få dom. Dom som säger ja när vi vill säga nej. Dom som säger nej när vi vill ha ja.

Förut skrevs dom endast i samband med dom som kom av dömande och utfärdades av domare eller annan uppsatt person. Att skriva dom som personligt pronomen ansågs som felaktigt insmygande av talspråksform och straffades med bock i kanten.

Var slutar vi och var börjar dom? Är det kanske ett tidens tecken att vi nu sätter oss så mycket till doms över varandra att praktiskt taget alla andra blir *dom* i våra ögon och öron.

Någon gång kan man råka ut för missförstånd kring begreppen *de*, *dom* och *dem*. Vi ska nu inte gå in på våra grannspråk norskan och danskan som

det mest förhårdade hjärta i Calcuttas slum eller bland Europas makt-havare kan smälta och bli medmänskligt.

Mänsklig energi är miljövänlig — om människan får lära sig att bli god vän med naturen och sina medmänniskor. Annars är den en fruktansvärd miljöfara. Den har dessutom en utomordentlig förmåga att anpassa sig till olika klimat och miljöer.

Den mänskliga energins slutliga förvaring erbjuder inga problem. När människan dör går hennes kropp in i det ekologiska systemet. Och enligt kristen tro uppstår människan till slut förnyad och fullkomnad.

Bror Jonzon

erbjuder stora möjligheter i den vägen. Men vi begränsar oss till de egna landsmännen och antar att vi befinner oss i Skåne. När vi då hör någon säga "du ei dom" så menar han varken dom eller dom utan dum. "Di ei domma" tolkat på uppsvenska blir således "dom e dumma".

Det kan också bli problem med rim som avsetts att passa ihop med den grammatikaliska formen *dem*, *tex* hem, vem, rem. Det kan tendera att skära sig mot diktens högstämde innehåll om rimorden förvandlas till hom, våm och rom för att passa med dom.

Skämt åsido — är det inte en ganska sorglig utveckling, att vi så omedvetet börjat leva livet i vi — domtermer. Denna tidning har ofta och i många sammanhang försökt peka på farorna av splittring, hat och människoförakt i dess olika former. Om jag pekar finger på min granne pekar tre fingrar tillbaka på mig själv! Sopa först framför din egen dörr! Ta bort bjälken ur ditt eget öga innan du kan undanröja grandet i din broders! Det finns många sätt att säga det på. Och det har sagts i alla tider. Men svårare än att säga det är att höra det och att göra det.

Det finns en barnsång som börjar:

Sommar i Caux

Forts. fr. sid. 1

— Om den nya världsordningen skall kunna genomföras utan våld måste den bäras av en infrastruktur av män och kvinnor som ställer sitt liv till Guds förfogande och som bejakar en tillväxt i karaktär och ansvar.

Ungdomskonferensen i Caux den 5—17 augusti kommer att särskilt ägnas åt tre problemkomplex där ett nytt tänkande och handlande är av nöden:

Befrielse. "Vi måste alltid kämpa för att bli verkligt fria: yttre frihet från diktatur, anpassningstvång och orättfärdighet, inre frihet från fruktan, stress, hat, begär och ärelystnad.

Resurser. Det finns inte nog i världen för allas begär, men det skulle kunna finnas nog för allas behov. Resursproblemen beror inte bara på knapphet utan också på omåttlig konsumtion och orättvis fördelning. I dessa sammanhang finns det andra kraftkällor som är för litet utnyttjade: generositet, omsorg, fantasi för andra.

Fattigdom. Det är mycket viktigt att vi har konkret omsorg om de miljoner människor, som varken har nog att äta, tak över huvudet eller får någon utbildning. Men vi glömmor ofta att det behövs lika mycket medkänsla och hängivenhet för att bota andligt armod: ensamhet, likgiltighet, me-

"Vi sätter oss i ringen och tar varann i hand." Kanske den ringen behöver utvidgas till vuxenvärlden. Omsorg, omtanke behövs för att utvidga kretsen så att det blir allt fler i vår vi-ring och ingen utanför i kylan.

Kan detta sägas tillräckligt ofta, understrykas tillräckligt starkt? Vi har i Sverige genomlidit valrörelse, valkampanj (skulle vilja säga valträta) och val under 1979. Ingen tyckte att stämningen var glad. 1980 kan vi få ännu fler orsaker att förskansa oss i vi-borgen och peka ut dombovarna. Det går inte ihop med medmänskligheten som vi ju ändå gärna vill ha i samhället.

Antag att vi kunde släppa våra fördomar om *dom* lika snabbt och enhälligt som vi gick över från vänstertrafik till högertrafik en morgon klockan fyra den 3 september 1967.

Jag har tänkt börja med att ersätta det ansiktslösa ordet *dom* med *mina kära medmänniskor*, när jag känner att jag vill sprutlackera *dom* med ohämmad förargelse och ilska. Det går inte att låta lika bitter, förorättad och själv rättfärdig då. Ja, prova bara med de tre inledande meningarna i artikeln så får ni höra!

Gerd Jonzon

ningslöshet och långtråkighet, också hos dem som har det bra materiellt.

Makt. Ett rätt ledarskap utvecklas när begäret efter makt ersätts av viljan att tjäna. Våra mänskliga ansträngningar att lösa de växande världsproblemen kan verka hopplöst otillräckliga. Vi måste återupptäcka Guds kraft att förvandla och inspirera människor.

I inbjudan till sommarens ungdomskonferens i Caux påpekas också att deltagarna själva tar det praktiska ansvaret för samlingen. De olika arbetslagen svarar för matlagning, servering och andra arbetsuppgifter.

Påsk i Karlskoga

Forts. fr. sid. 1

en förutsättning för förändring i större sammanhang.

"Vi tror att absolut osjälviskhet, kärlek, renhet och ärlighet är grundläggande värderingar som behövs."

"Konferensen är inget självändamål" menar Håkan Ahlman, en av initiativtagarna. "Vi vill bli del av en skapande minoritet i vårt land och visa att det går att leva annorlunda."

Enbart materiell tillväxt räcker inte. Det finns en annan verklighet i livet.

Dessa gemensamma dagar ger tillfälle till eftertanke.

Det kan bli en vändpunkt för många.

Roten till det onda

är på det hela taget samma sak. Kyrkornas intervention har provocerat fram en nationell debatt. President Kaunda framhöll nyligen i ett TV-tal att marxismens och kristendomens målsättning var densamma. Skillnaden var att den kristne tror på Gud och marxisten gör det inte — och det är en avgörande skillnad.

Vi återger här ett utdrag ur pamfletten "Marxism, humanism och kristendom", som är ett brev om "vetenskaplig socialism" från de kristna kyrkornas ledare till alla deras medlemmar.

Socialismen är förenlig med kristen tro så länge socialismen innebär ett system där staten äger produktionsmedlen och på det viset ser till att landets tillgångar delas rättvist mellan medborgar-

na. De kristna kyrkorna anser det nödvändigt att förkasta enbart de former av socialism som inte respekterar värdigheten och den religiösa dimensionen hos människan och som därför aldrig kan leda till verklig humanism. Vetenskaplig socialism är en av dessa.

Rätten till ägande

Kritik av en form av socialism betyder inte att vi blir kapitalister. Vi fördömer alla former av kapitalism som placerar profiten framför människan och som bygger på att en person exploaterar en annan. Den kristna sociala verksamheten har misstolkats till att innebära det privata ägandets försvarande. Kristendomen har aldrig talat om en absolut rätt till privat ägande. Den har alltid kvalificerat rätten till ägande på två sätt. För det första lär oss kristendomen att Guds skapelse är till för att komma alla män och kvinnor till godo. Ägendet är därför ett förvaltarskap, givet av Gud till ägarna för att egendomen skall komma alla till del. Detta innebär ett ansvar gentemot andra, gentemot samhället och i synnerhet gentemot de fattiga. För det andra har kristendomen insisterat på att ägandet ska fördelas på många händer så att var och en får sin rättvisa del. Följaktligen skall ekonomin alltid fungera i människans tjänst.

Därför fördömer vi starkt de exploaterande elementen i den liberala kapitalismen som resulterar i ökad materiell välfärd för ett fåtal till kostnaden av flertalets förtryck. Vi fördömer såväl materialismen i den liberala kapitalismen som materialismen i den totalitära kommunismen därför att bägge misslyckas med att erkänna heligheten och värdet av människan.

Olika sorters humanism

Precis som när det gäller socialism finns det olika former av humanism, varav en del motsäger varandra. Ateistisk eller sekulariserad humanism säger oss att det inte existerar någon Gud och att vi inte ska leva såsom det gjorde det. Vi ska se på oss själva som den högsta auktoriteten och på den materiella sinner världen som den enda realiteten. Den andliga världen existerar inte.

Kristendomen ser män och kvinnor som kallade inte bara till att vara människor men också till att växa som delar i Guds familj, "till manlig mognad och så bli fullvuxna intill Kristi fullhet" (Ef. 4: 13). Vi tror att samhällets orga-

Utgivarkorsband

nisering och allting annat i världen borde hjälpa dem att växa i denna kallelse. Detta är vad som menas med kristen humanism. Zambiansk humanism: "människan är centrum för all mänsklig aktivitet. Alla är vi en skapelse av Gud och detta är en tillräcklig säker grund att stå på i det vi skall göra, nämligen lägga den solida grunden på vilken vi bygger Ett Zambia och En nation", (Pres. Kaunda). Då måste världen med allt vad den tillhör, tjäna människan människan själv vara riktad mot Gud.

Marxisterna säger att all orättvisa har sitt ursprung i klasskampen, vilken i sin tur är ett resultat av att produktionsmedlen ägs av privatpersoner. De tror att om vi gör oss av med privat ägande kommer alla former av förtryck att försvinna. Vi anser denna förklaring till "de mänskliga villkoren" vara fullständigt otillfredsställande. Roten till det onda finns inom oss, vi behöver Guds hjälp för att bli mer mänskliga och för att skapa en bättre värld. Ursprunget till det onda ligger inte i materian utan i den mänskliga andan med dess själviskhet, stolthet, begär och makthunger.

Orättvisornas orsak

Detta innebär inte ett förnekande av att ondskan kan vara förkroppsligad i sociala strukturer som är människoförnedrande och syndfulla, inte heller att samhällets organisering starkt påverkar oss till det bättre eller sämre. Men orsakerna till orättvisorna finns inte enbart i de ekonomiska eller politiska förhållandena i livet. Följaktligen, hur värdig en revolution än är, om den baserar sig enbart på ekonomi och politik kommer den inte att bota orättvisorna. Om vi inte förnyar oss själva med Guds hjälp kommer inget nytt samhälle att stå där för att samhället kan inte bättre än de som utgör det.

Det är inte tillräckligt för oss att vara emot vetenskaplig socialism eller kapitalism. Vi behöver allvarligt begrunda våra traditionella värderingar, kyrkornas sociala lära och evangeliet för att kunna delta i byggandet av ett samhälle där humanismen kan blomma, där Guds gåvor delas rättvist, där grundläggande behov blir tillfredsställda, där människans värdighet respekteras och frihet rådet. Detta är utmaningen vi står inför nu.

Indisk självprövning

□ Tredje världen måste få rätt till inkomster. Kan vi få bättre priser för vad vi säljer till Väst-priser som kommer närmare kostnaden för vad vi köper från Väst?

Detta betyder inte att Tredje världen skall komma med bara krav, hur rättvisa de må vara. Vi talar om människans värdighet. Men värnar vi själva om våra svagare bröders värdighet? I mitt land gör vi det inte, det måste jag medge och skämmas för.

Var gång en affärsman fuskar med sina skatter, var gång någon ger eller tar en muta, var gång en husmor köper något på den svarta marknaden uppehåller de korruptionen. Priserna stiger. De fattiga får mindre att äta medan vi tar genvägar.

Inget annat än förpliktelse till absoluta normer kan uppehålla människans värdighet. Den som är absolut ärlig exploaterar ingen. Den som är absolut osjälvisk delar vad han har i stället för att skaffa sig mer själv. Absolut renhet betyder bland annat att behandla det motsatta könet med värdighet. Och en del av absolut kärlek betyder att unna andra vad vi kräver för oss själva.

En sådan förpliktelse betyder att när vi inte vet vad vi ska göra, så börjar vi med att sluta kompromissa.

Shahnaz Anklesaria,
journalist, Bombay.

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 8 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 35:—, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 30:—, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 3:50/mk 2:—. Ansv. utgiv.: Lennart Sjögren. Redaktörer: N. G. Ekman, Finn Harald Wetterfors. I redaktionen: Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Gunnar Wieselgren. Distrib.: Alf Söderlund. ISSN 0347-2272